

Vånga kyrka

Lunds stift

Kulturhistorisk karaktäristik och bedömning

Åsa Eriksson Green 2022-01-21

Omslagsbild: Flygbild över Vånga kyrka från söder, år 2015. Fotograf: Pär-Martin Hedberg, HioPhoto. Bildrättigheter: Lunds stift.

Vånga kyrka från nordväst. Tornet uppfördes på 1700-talet och övriga kyrkan 1867.

Vånga kyrka

Oppmanna-Vånga församling, Villands och Gärds kontrakt, Lunds stift, Vånga socken, fastighet Vånga 93:1, Kristianstad kommun, Skåne län och landskap.

Beskrivning och historik

Kyrkomiljö

Vånga ligger i en uppodlad dalgång vid Ivösjöns norra spets. Dalgången präglas av utbredda fruktodlingar som varit en viktig näring i bygden sedan skiftesreformerna på 1800-talet. Även inom kyrkbyn är landskapet kuperat. Kyrkan ligger på en bergsknalle mitt i byn, omgiven av bebyggelse och små slingrande bygator. Söder om samhället ligger det huvudsakligen skogbevuxna vångaberget, norrut mot smålandsgränsen breder ett mer omfattande skogslandskap ut sig. Kyrkan och den gamla kyrkogården ligger inom den historiska bytomten enligt 1799 års karta. I närområdet finns flera förhistoriska boplatser och strax nordväst om kyrkbyn finns ett större område med lämningar efter ett blästbruk, en plats för förhistorisk järnframställning. Mängden fornlämningar, med representanter från alla förhistoriska perioder, vittnar om att området tidigt varit attraktivt för bosättning. Under det

sena 1800-talet började bl.a. den röda vånggraniten att brytas och spåren av nedlagda och aktiva stenbrott finns i socknen.

Äldsta skriftliga belägg är en avskrift från 1364 då namnet skrevs *Wangh*, i betydelsen sammanhängande stycke av odlad jord eller äng på en gårds eller bys inägor. I skånsk ortnamnsdatabas anges dock året 1291 som äldsta skriftliga belägg.

Kyrkobyggnad

På 1200-talet byggdes en tegelkyrka med långhus och rakslutet kor i Vånga. Tegelkyrkor likt dessa var inspirerade av den europeiska klosterarkitekturen och ytterligare exempel finns bland annat i Kiaby och Emmislöv. Dåvarande domkyrkoarkitekten Carl Georg Brunius drog slutsatsen att det var klostret i Bäckaskog som sett till att kyrkan byggdes. Teorin stöds av att större delen av Vånga socken var en förläning till klostret vid tiden. Grundplanen visar att koret var lika brett som långhuset vilket fick Brunius att även dra paralleller till Ivö kyrka, som också har ett sammanhängande kyrkorum, även om långhus och kor före reformationen skiljdes åt av skrank. Av ett sigill från Vånga socken som bevarats i danska riksarkivet, vet vi att kyrkan helgades till S:t Laurentius. Mot bakgrund av den förhistoriska aktiviteten i trakten, vilken återspeglas i en rik fornlämningsmiljö, så är det möjligt att det funnits en tidigare kyrka här men det finns inga skriftliga eller arkeologiska bevis som stöder den teorin.

Den lilla medeltida kyrkan försågs sannolikt redan under medeltiden med ett vapenhus. Kyrkan utvidgades under 1700-talet åt norr, och försågs även med ett torn. Innan dess fanns en fristående klockstapel på kyrkogården. Under 1700-talets sista år byggdes en sakristia ut åt öster. Invändigt försågs kyrkan med läktare. Åtgärderna var ett sätt att skapa mer plats för den växande församlingen. Vid mitten av 1800-talet konstaterades kyrkan återigen vara för liten. Ritningarna till en nära nog total nybyggnad togs fram av byggmästaren Sven Tolander och bearbetades sen av arkitekt Ludvig Hedin vid Kungliga byggnadsstyrelsen.

Vånga nya kyrka, med 1300 sittplatser, invigdes den 27 oktober 1867. Av den medeltida kyrkan återstod ett parti i den södra långhusmuren. Nybygget omfattade långhus med tvärskepp och en halvrund sakristia i öster vilka byggdes samman med det befintliga tornet från 1700-talet. Arbetet leddes av byggmästare M. Svensson från Lund, medan församlingsmedlemmarna skaffade byggmaterial och bidrog med 1200 dagsverken. Liksom idag placerades koret i korsmitten, åtskilt från sakristian av ett skrank med målningar av olika bibliska motiv. Skranket var så pass lågt att ljuset kunde strömma in i kyrkorummet via sakristians färgade glasfönster.

Vånga kyrkas östra fasad med halvrund sakristia.

Väggfältet ovanför sakristian försågs med en väggmålning med motivet då Jesus stiger upp ur graven.

Inga större förändringar genomfördes sedan före 1940 då installation av värmesystem och elektricitet föranledde en större invändig renovering. Arbetet skedde under ledning av dåvarande domkyrkoarkitekten Eiler Graebe. I kyrkorummet gjordes hela golvkonstruktionen om och stödmurar av betong gjöts på insidan av murarna. I vapenhuset lades ett tegelgolv. Bänkinredningen förnyades men bänkdörarna, och sannolikt även gavlarna, återanvändes. På läktaren sattes blyspröjsade fönster in och övriga fönster försågs med öppningsbara innerbågar. Nya dörrar sattes in i väster, i sakristian och i korsarmarnas vindfång. En karaktärsomdanande ändring var att tribunbågen mot sakristian i öster murades igen och den nu slutna, östra korväggen försågs med en muralmålning av Per Siegård.

Kyrkans tak, där tornet haft plåttak och övriga byggnadskroppar tak lagda med papp, försågs 1952 med koppartäckning.

Interiör

Vånga kyrka utgörs av långhus, tvärskepp, halvrund sakristia i öster och ett kvadratisk torn i väster. Hela kyrkan är spritputsad och vitkalkad, med en utskjutande svartmålad sockel på samtliga byggnadskroppar utom tornet. Kyrkogården sluttar åt öster och höjdskillnaden tas upp av sockeln som varierar i höjd. Tornet har ett

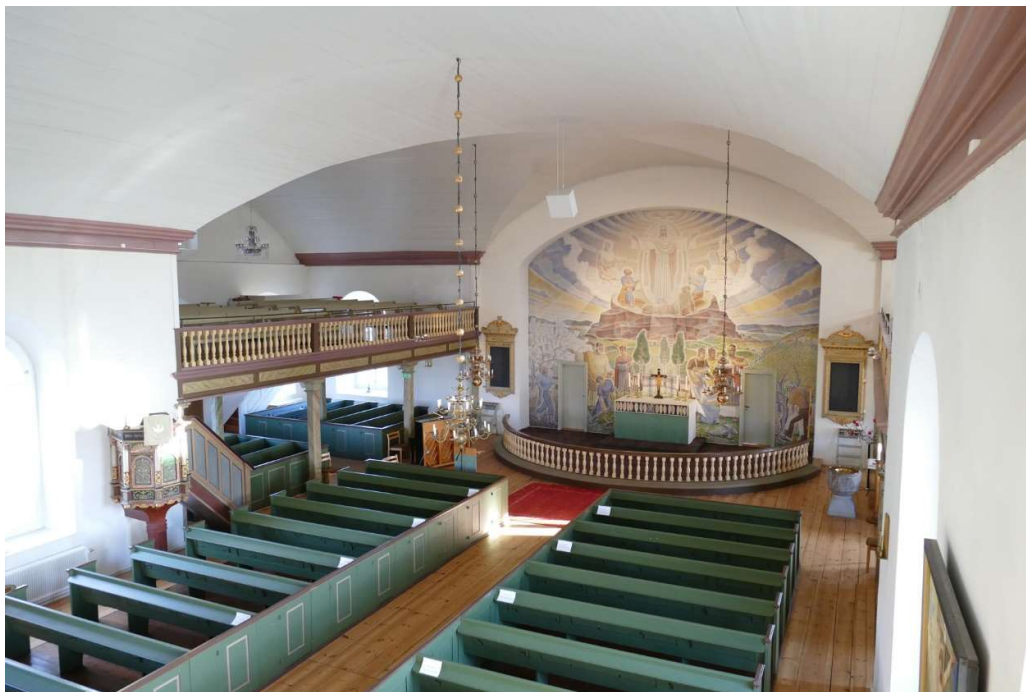
svartmålat, profilerat listverk av trä vid takfoten, övriga kyrkan har breda, murade och putsade listverk längs takfoten och mitt över korsarmarnas gavlar. Kyrkans tak är klädda med kopparplåt. Tornet har ett tälttak, sakristian ett flackt kägeltak och övriga byggnadskroppar sadeltak. I öster kröns långhusetsnock vid gavelröstet av ett förgyllt kors. På tornet sitter en vindflöjel av järnplåt med bokstäverna *AFR* och året *1761* instansat. Tornfasaden har svartmålad, lodräta ankarjärn i höjd med bjälklagen.

Fönstren sitter lätt indragna från fasaden i rundbågiga smygar med slätputsade omfattningar. Solbänkarna är klädda med kopparplåt. Fönsterkarmar och bågar är av trä och målade i ljust grå kulör. Fönstren har en spröjsad luft vardera, där de övre rutorna har rundade och snedställda spröjs för att passa den rundbågiga formen. I korsarmarnas gavelfält sitter parställda, rundbågiga fönster som ljusinsläpp till läktaren innanför. Den övre delen av fönstren har bladverksliknande spröjs och färgat glas. Högst upp i gavelröstet sitter runda, spröjsade fönster. På långhusets västra gavel, på var sida om tornet, finns små blyspröjsade och rakslutna fönster i stickbågeformade omfattningar. Tornet har en ljudlucka åt väster, och två ljudluckor i övriga väderstreck i stickbågiga muröppningar i höjd med klockvåningen, samt smala ljusinsläpp i de nedre våningsplanen. Ljudluckorna är av svartmålad, tidigare tjärade brädor.

Kyrkans huvudingång finns på tornets västra sida, lätt indragen i en rundbågig muröppning med slätputsad omfattning. Porten har dubbla, kassettindelade dörrblad av oljad ek med ett spröjsat, halvmåneformat överljus. På korsarmarnas gavlar finns syd- respektive norrport. Båda har dubbla, kassettindelade dörrblad av ek. Över den södra porten är året *1867* målat i ett putsfält. Ovanför putsfältet finns ett halvmåneformat överljus. Till trappan leder en hög pyramidformad trappa i huggen sten. Den norra entrén har samma utformning men utan årtal, och med en enkel tröskelsten vid dörren. På sakristians södra sida leder en brant trappa med handledare av järn till en enkeldörr av ek. På tornets södra sida finns en svartmålad bräddörr med äldre beslag och låsanordning. Trappan till torndörren består bland annat av en äldre gravsten med texten *1826 P.P.S.*

Interiör

Kyrkans huvudingång leder via vapenhuset i tornets bottenvåning vidare till kyrkorummet. Vapenhusets väggar är slätputsade och vitmålad, taket utgörs av det kraftiga, brunbetsade bjälklaget till tornets första våningsplan. Golvet är lagt med rött tegel. Den södra delen av vapenhuset är avbalkat med en ljust målad brädvägg

Utblick över kyrkorummet från orgelläktaren i väster.

och döljer ett toalettutrymme. Längs norra väggen står en låg träsoffa och ett par skåp i trä. Västporten ryms i en rundbågig muröppning med en kraftig stenhäll i botten. I öster leder en port med dubbla fyllningsdörrar och äldre smidesbeslag till kyrkorummet.

Kyrkorummet har en T-formad plan med koret i korsmitten. Långhuset och korsarmarna är inredda med slutna bänkkvarter. Båda korsarmarna har dessutom läktare inredda med enklare sittbänkar. I långhusets västra del finns en orgelläktare. Bakom koret i korsmitten ligger sakristian. Golvet i hela kyrkorummet är lagt med breda, omålade furubrädor. Väggarna är slätputsade och vitmålade. Ljust målade tunnvalv av brädor täcker kyrkorummet och möts över korsmitten. I mötet mellan vägg och valv löper ett rikt profilerat listverk av trä i en lilabrun kulör.

Hela den östra korväggen upptas av en muralmålning i milda kulörer. Mot målningens mitt står altaret, flankerat av dörrar som leder till sakristian. En halvcirkelformad altarring avgränsar koret. Golvet innanför är täckt av en stormönstrad heltäckningsmatta i grönt, vinrött och orange. Söder om altarringen är dopfonten placerad. På var sida om korets väggmålning sitter psalmnummertavlor i klassicistisk stil med förgyllda ornament. Predikstolen är placerad i västra vinkeln mellan långhuset och norra korsarmens. På långhusets båda väggar hänger oljemålningar som varit del av ett skrank som funnits mellan koret och sakristian.

De tre läktarna har likadan utformning; de vilar på kvadratiska, marmorerade pelare med enkelt profilerade kapitäl. Läktarbarriärerna har ett nedre, horisontellt listverk med brunmålat ramverk och marmorerade fyllningar. På detta vilar en balustrad av ljusa, svarvade balusterdockor mellan ett övre och nedre listverk i lila kulör. Samtliga balustrader är förhöjda med järnräcken. Läktarna över korsarmarna har golv som sluttar mot korsmitten, lagda med smala, lackade brädor.

Tornet har ett kraftigt murverk av gråsten lagt i kalkbruk, väl synligt invändigt. Tornets bjälklag är av grova ekbjälkar, liksom klockbocken. Trätrappor leder till en första våning där den äldre trampmaskinen för klockringningen står. Här förvaras även äldre inventarier. Ytterligare en våning upp är klockvåningen där klockbocken upptar hela våningsplanet. Ljudluckorna ryms i djupa smygar. Torntaket är öppet upp inock, bjälklaget består huvudsakligen av furu.

Inredning och inventarier

Altaret är centralt placerat mitt framför korväggen, det är tillverkat i skivmaterial 1940. I sakristian är kyrkans altare i trä, från 1867, uppställt.

Kyrkans **altartavla** är en väggmålning som upptar hela den östra korväggen. Målningen återger i sin övre del *Kristi förklaring* på ett berg som dominerar mitten av målningen. I målningens nedre del finns fyra karaktärer ur berättelserna om sanningssmannen, mannen med två söner som ombads arbeta i vingården, de anförtrödda punden och det ofruktbara fikonträdet i för målningen samtida gestalt, med gummistövlar och träskor som ger målningen en lokal och jordnära koppling. Allt utspelar sig i landskapet kring Vånga: blommande och fruktbärande äppelträd, björkar längs stenrösen och vid altaret en äng av blommande blåklockor och prästkragar, med Ivösjön och de skogklädda bergen i bakgrunden. Målningen skapades av Per Siegård 1941. I Regionmuseets samlingar finns mittpartiet av en av kyrkans tidigare altaruppsatser bevarad. Mittpartiet tillverkades av bildhuggaren Håkan och målades av Christan Gelliert, båda från Karlshamn, år 1687. Mittpartiet är en snidad återgivelse av nattvarden. Mot gavelväggen på södra läktaren har delar av 1867 års altaruppsats, i form av ett kors med en törnekrona på, placerats.

Altarringen är halvcirkelformad med svarvade balusterdockor i vitt. Knäfallet är stoppat och tygklätt, på en sockel av trä. Sockeln och den profilerade överliggaren är båda målade i brun kulör. Altarringen införskaffades troligen i samband med att kyrkan byggdes 1867, den finns med på äldre fotografier av kyrkan. Då var sidopartierna indragna närmast väggen mot sakristian så att utrymmet innanför altarringen var helt omslutet. Idag har sidopartierna tagits bort så att det är öppet mellan altarringen och östra väggen.

Utblick över kyrkorummet från koret, mot orgelläktaren i väster.

Predikstolen har daterats till 1590-tal och har tillskrivits en östskånsk verkstad, troligtvis hörde en baldakin ursprungligen till stolen. 1807 målades predikstolen med guld och silver, sannolikt plockades även en del av stolens dekorationer bort för att bättre passa tidens nyklassicistiska ideal. Vid renoveringen 1940–41 togs den äldre färgsättningen fram igen. Predikstolskorgen är ett snidat arbete i ek med fyra, kolonninramade bildfält med blomstermönster inom repstavramar, varje bildfält kröns av en palmett. Kolonnerna bär upp ett slätt textfält som tillsammans med en äggstavsfris och en utkragande överliggare avslutar korgen upptill. Korgen avslutas nedtill av en avsågad droppform på en senare tillkommen träpelare. Bemålningen är polykrom i dova kulörer där svart, grönt och rött dominerar.

Dopfunten är en av kyrkans få bevarade medeltida inventarier. Funten är av granit med cylinderformad cuppa och trappformad botten. Den är enkelt dekorerad med rundstavar längs överkanten och vid skålens bas. Det är oklart om dopfunten ersattes av en ny redan på 1600-talet. Men med säkerhet införskaffades en ny funt av trä i nyklassicistisk stil till kyrkan år 1847. Den medeltida funten låg på kyrkogården tills den i samband med 1940–41 års renovering reparerades och återplacerades i kyrkorummet. 1847 års dopfunt är utformad som en pelare på en profilerad bas. I hörnen står runda kolonner som håller upp ett nätt listverk på vilket en dopskål av trä är placerad. Funten är marmorerad i brun, beige och grön kulör.

Kyrkans **bänkinredning** är sannolikt samtida med kyrkan från 1867. Sittbänkarna är dock moderniserade under 1900-talet. Bänkkvarteren är slutna mot mittgångarna och öppna mot en gångpassage längs med ytterväggarna. Ursprungligen bör samtliga bänkkvarter ha gått dikt an mot väggen. Bänkarna är målade i grön kulör med brun sockel och överliggare, samt en grå ram runt bänkdörrens fyllning. På läktarnas sluttande golv står mycket enkla, flyttbara, gråmålade bänkar. De utgörs i princip av en sittbräda mellan två profilsågade gavlar, med en enkel stötta mitt under bänken.

Kyrkans **orgelhus** är samtida med kyrkan, tillverkat i tidstypisk klassicerande stil. Orgelfronten är symmetriskt uppbyggd med två toureller med pipor som flankerar ett stickbågigt pipfält i mitten. Tourellerna avslutas nedtill av förgyllda kottar och upptill av stjärnor. Mittenpartiet omges av kannelerade pilastrar som bär upp ett listverk. Överst kröns fronten av ett förgyllt motiv av två voluter omgivna av ett bladverk. Den första orgeln ersattes år 1940 av en ny från A. Mårtenssons orgelfabrik AB i Lund. Nuvarande orgel ryms i det gamla orgelhuset och är tillverkad av orgelbyggare Gunnar Carlsson i Borlänge 1973. Orgelhuset är målat i gräddvitt och beige med gröna och förgyllda detaljer.

Kyrkan har två **klockor** varav lillklockan är den äldsta. Denna blev omgjuten efter en skada i samband med ett blixtnedslag 1655. Klockan har dansk text ”*Anno MDCLV hafver Vange sognemend til Guds nafns ere ladet dene klocke omstøbe. Da sognepræst Niels Olufsson*”. På klockan anges även de två dåvarande kyrkvärdarnas namn. Storklockan är gjuten 1818 av J. H. Fries i Kristianstad.

På Lunds universitets Historiska Museum förvaras en **Mariaskulptur** som konstaterats vara ett nordtyskt arbete från 1400-talet. Skulpturen återupptäcktes på 1920-talet och anses ha varit en del av Vånga kyrkans medeltida altarskåp.

På långhusets norra och södra väggar hänger två oljemålningar gjorda på träpannåer. Målningarna utfördes 1867 av en bygdemålare från Jämshög; Måns Jönsson. Målningarna återger Kristus i Getsemane och Golgata.

Enkelt utförda sittbänkar på kyrkans norra läktare.

Kyrkogård

Kyrkogården har en L-form som breder ut sig på höjden kring kyrkan. Den omges av en kallmur som åt öster och delvis i söder är utformad som en stödmur mot den nära intill löpande Vånga kyrkväg. Kyrkogården omges av bebyggelse som ligger utspridd i det starkt kuperade området. Vid kyrkogårdens sydvästra hörn finns ett område med naturmark med stora stenblock och lövträd. Ingångar finns i väster, söder och två stycken på norra sidan. I väster sitter en enkel smidesgrind mellan två ålderdomliga, murade och putsade grindstolpar. Passagen är smal och stolparna lutar lite inåt. Utanför grinden finns en parkering. I söder leder en bred, stenlagd trappa upp till dubbla grindar mellan stolpar av granit. I muren på ömse sidor om grindpartiet sitter stentavlor med förgylld text; till vänster en text om kyrkogården ”År 1833 blef denna kyrkogård utvidgat och försedd med ny ringmur, portar, pelare och förgård med plantering. Församlingens härvid hafda stora kostnad, nit och möda bor i tacksamt minn bibehållas af efterverlden” och till höger ”Hesekiel, 37 Kap. Detta säger HERREN. HERREN I jag skall upplåta edra grifter och vill hämta eder, mitt folk därut och låta eder komma till Israels land. De nattliga vakter förflyga, en morgon skall känslan i domnade ben och sig värma. Till hjärtat med ungdomlig värma”. I norr finns en enkel smidesgrind likt den västra men placerad mellan två stenhällar som sannolikt är äldre gravvårdar. Längs denna sida finns även en bredare öppning i muren där fordon kan passera. Kyrkogården har ingen omslutande trädkrans, däremot flankeras grindöppningarna i väster och norr av björkar och vid den södra ingången är en allé av hästkastanj planterad. Inne på kyrkogården är de största gångarna belagda med singel, och några mindre gångar med ölandssten. Majoriteten av de många bevarade gravvårdarna är placerade i gräset utan övrig markering, men undantag finns och ett fåtal stenramar

och järnstaket förekommer. Många gravvårdar är uppställda mot kyrkogårdsmuren efter att ha flyttats från sina ursprungliga platser.

1833 gjordes en större utvidgning av kyrkogården söderut, i samband med att kyrkan byggts ut åt norr. 1905–07 anlades en ny begravningsplats i byns dalgång, ett stenkast från kyrkan. Begravningsplatsen fick en tidstypisk, symmetrisk utformning som förstärktes av trädplanteringar. 1913 uppfördes ett gravkapell i nygotiskt stil på den södra delen. Begravningsplatsen har utvidgats två gånger under 1900-talet. Den omges av en låg mur och klippt häck. Kring entrén i norr finns ett antal storvuxna träd, längs med gången till kapellet finns en allé av små, formklippta avenboksklot.

Byggnader på kyrkogården

Innanför kyrkans södra grindparti ligger en murad envåningsbyggnad med putsad fasad och tegeltäckt sadeltak, uppförd 1979. Dörrar och fönster är målade i ockragul kulör. byggnaden rymmer WC, förråd och personalrum.

Karaktärisering

Vångatrakten har en närmast mytomspunnen geografi med skogklädda berg, utbredda fruktodlingar på sluttande fält och branter ner mot dalar och mot Ivösjön. Fornlämningar vittnar om att området länge varit bebott vilket naturresurser som skog och malm samt närhet till vattenvägar säkerligen bidragit till. Kyrkomiljön karaktäriseras av sin plats på ett höjdläge mitt i byn, omgiven av bebyggelse och smala slingrande byvägar i alla väderstreck och med milsvida utblickar över landskapet runt omkring. Såväl kyrkan som de omsorgsfullt lagda stödmurarna visar hur bebyggelsen anpassats till den sluttande marken.

Kyrkan karaktäriseras exteriört framförallt av nybyggnaden som genomfördes på 1860-talet: vitkalkade symmetriskt utformade fasader med generösa fönster. Även kyrkans planlösning är symmetrisk med tvärskepp och sakristia öster om koret. Tornet från 1700-talet står kvar som ett av flera spår av kyrkans äldre historia, varav de flesta återfinns invändigt. Tornets karaktär avviker tydligt från övriga kyrkan med ett grovt, buktande murverk, takfotslist av trä och tälttak. Av den äldsta medeltida kyrkan på platsen finns inga synliga spår, med undantag för dopfont och en Mariaskulptur som förvaras på LUHM. De skriftliga källorna vittnar däremot om en tidig koppling till Bäckaskogs kloster och ännu under 1800-talet låg ett stort antal av socknens gårdar under Bäckaskog.

Kyrkans altare och en detalj av väggmålningen på korväggen.

Invändigt ger både material och färgsättning karaktär åt kyrkorummet. Golvet av oljad furu, de högresta tunnvalven av bräder och de dova kulörerna ger kyrkorummet en varm och ombonad karaktär och påverkar även akustiken. Kyrkorummets mittpunkt är muralmålningen på korväggen som i ljusa, kulörta färger placerar bibliska berättelser i församlingsbornas egen vardagsmiljö. Konstnären Pär Siegård använde delvis karaktärer med samtida gestaltning vilket ytterligare bidrar med en jordnära och lokalhistorisk koppling. 1900-talet har bl.a. lämnat spår i form av utglesad bänkinredning men på läktarna i korsarmarna finns en mycket enkel bänkinredning av okänd ålder bevarad. Det var inte ovanligt att en församlings unga eller mindre bemedlade blev anvisade platserna på läktarna. Att bänkarna finns kvar är mycket värdefullt ur socialhistoriskt perspektiv.

Inventarierna i kyrkan kan härledas till flera olika tidsperioder även innan den nuvarande kyrkan byggdes 1867. Utöver de medeltida inventarier som tidigare nämnts, härrör predikstolen från 1500-talets sista decennium. I Regionmuseets samlingar finns delar av en altarpuppställning från 1600-talet bevarad. Av 1867 års korgestaltning återstår bl.a. två målningar som nu hänger på långhusväggarna, altaret som står i sakristian, altarkors med törnekrona som förvaras på norra läktaren och sannolikt en del konstruktiva ramverksdelar som förvaras i tornet.

Att tänka på

- Kyrkan och kyrkogårdens ålderdomliga karaktär med kallmurar, smala grindpassager i norr och väster, minnesstenar, trädplanteringar – mitt bland kyrkbyns bostadsbebyggelse och små slingrande vägar är ett viktigt inslag i landskapsbilden.
- Kormålningen av Pär Siegård är av högt kulturhistoriskt, konstnärligt och lokalhistoriskt värde. Alla åtgärder i form av rengöring eller åtgärdande av skador behöver utföras av konservator.
- Kyrkan bär spår från flera tidsperioder interiört. Var rädd om dessa spår så att ny forskning av efterkommande generationer möjliggörs. Planera eventuella förändringar långsiktigt och eftersträva funktionalitet för att minimera ingreppen i kyrkorummet.

Skydd

Kyrkor och kyrkogårdar tillkomna före 1940 skyddas som kyrkligt kulturminne, enligt *Kulturmiljölagen 4 kap.*

Källor

Underhållsplan för Vånga gamla och nya kyrkogård, R 2021:14, Regionmuseet Skåne, 2021

Underhållsplan för Vånga kyrka, Ponnert arkitekter AB, 2005

Dahlberg, Markus (Red) (2015). *Skåne, Landskapets kyrkor*. Riksantikvarieämbetet.

Olén, Benkt (1967). *Vånga kyrka genom tiderna: en historik*.

Wahlberg, Mats (red.) (2003). *Svenskt ortnamnslexikon*. Uppsala: Språk- och folkminnesinstitutet (SOFI)

Ranebo, Theodor. *Inventering av kyrkklockor i Lunds stift*. Pågående stiftsprojekt.

Internet

Skånsk Ortnamnsdatabas: [https://www3.isof.se/beb/SokResultat.aspx?kategori=ortnamn&sprak=1&namn=V%c3%a5nga&filnamn=600015544&landskap=Sk%c3%a5ne&lan=Kristianstads&harad=Vil-lands&socken=V%c3%a5nga&kommun=Kristianstad&lokal=&id=C%3a%5cinskannat%5c23C382B8.pdf&ovrigt=&bild=Villands&artid=1291&belagg=\(V\)ange&lanskod=&sockenkod=&sokharad=%25&soksocken=%25&sokkommun=%25&soklandskap=Sk%c3%a5ne&soklan=%25&sokbland=rubbet.ortnamn&sortering=Bel%c3%a4ggs%c3%a5r%02c+Bebyggelsenamn%02c+Socken%02c+H%c3%a4rad%02c+L%c3%a4n&soknamn=%25V%c3%a5nga&sokejinamn=&soklokal=%25&sokejlokal=&sokovrigt=&sokkategori=ortnamn&soksprak=Alla&rad=0&lng=14.379339&lat=56.181407&prec=E&kartsiffr=&ntolk=0&selindex=0&sida=0](https://www3.isof.se/beb/SokResultat.aspx?kategori=ortnamn&sprak=1&namn=V%c3%a5nga&filnamn=600015544&landskap=Sk%c3%a5ne&lan=Kristianstads&harad=Vil-lands&socken=V%c3%a5nga&kommun=Kristianstad&lokal=&id=C%3a%5cinskannat%5c23C382B8.pdf&ovrigt=&bild=Villands&artid=1291&belagg=(V)ange&lanskod=&sockenkod=&sokharad=%25&soksocken=%25&sokkommun=%25&soklandskap=Sk%c3%a5ne&soklan=%25&sokbland=rubbet.ortnamn&sortering=Bel%c3%a4ggs%c3%a5r%02c+Bebyggelsenamn%02c+Socken%02c+H%c3%a4rad%02c+L%c3%a4n&soknamn=%25V%c3%a5nga&sokejinamn=&soklokal=%25&sokejlokal=&sokovrigt=&sokkategori=ortnamn&soksprak=Alla&rad=0&lng=14.379339&lat=56.181407&prec=E&kartsiffr=&ntolk=0&selindex=0&sida=0) (besökt 2022-01-14)

Riksantikvarieämbetets söktjänst Forndok, bl.a. historiska fotografier: <https://app.raa.se/oppnadata/forndok/search?3> (besökt 2022-01-14)

Riksantikvarieämbetets söktjänst Fornsök: <https://app.raa.se/open/fornsok/lamning/6b3b67eb-b4c2-4bbb-86a6-cc2ef07817ae> (besökt 2022-01-14)

Länsstyrelsens kulturmiljöprogram: <https://www.lansstyrelsen.se/skane/besoksmal/kulturmiljoprogram/omraden/kulturmiljoprogramvanga.html> (besökt 2022-01-14)

Lantmäteriets söktjänst Historiska kartor: <https://historiskakartor.lantmateriet.se/arken/s/searchresult.html?archive=GEOIN&firstMatchToReturnLMS=1&firstMatchToReturnREG=1&firstMatchToReturnRAK=1&yMin=6225392&xMin=460063&yMax=6227392&xMax=462063> (besökt 2022-01-17)

Övriga uppgifter

Inventeringsdatum: 2022-01-18

Fältinventering: Åsa Eriksson Green

Rapportsammanställning och foto: Åsa Eriksson Green

Granskning: Emelie Petersson

Färdigställd: 2022-01-21

Uppgifter till BBR:

Stomme; murverk – tegel, murverk – natursten, granit

Fasadmaterial; puts – stänk- och sprutputs

Fasadkulör; vit

Takform; sadeltak, tälttak, kägeltak

Taktäckningsmaterial; plåt - kopparplåt

Antal våningar; 1

Byggnadsdel; absid – polygonal, kor – fullbrett, långhus, torn - västtorn

